

LR Seimo Sveikatos reikalų komitetui

(el. p. sveikrkt@lrs.lt)

LR Seimo Žmogaus teisių komitetui

(el. p. znteiskt@lrs.lt)

LR Seimo Savižudybių ir smurto prevencijos komisijai

(el. p. rimante.kniukstiene@lrs.lt; jolita.krumplyte@lrs.lt)

LR Sveikatos apsaugos ministerijai

(el. p. ministerija@sam.lt)

Vilniaus miesto savivaldybei

(meras@vilnius.lt)

Lietuvos psichiatrų asociacijai

(el. p. info@psichiatrija.lt)

Vilniaus psichikos sveikatos centro direktoriui Martynui Marcinkevičiui

(el. p. info@vasaros.lt)

Siunčiama tik el. paštu, atsakymą prašome pateikti: ips@psichologusajunga.lt

Kreipimasis dėl psichiatro A.Alekseičiko-Kirinovo išsakytos homoseksualumą patologizuojančios ir homoseksualius asmenis žeminančios pozicijos

2024 m. birželio 21 d. „Šiaurės Atėnų“ laikraštyje išspausdintas dr. Rasos Navickaitės interviu su psichiatru, Vilniaus psichikos sveikatos centro Ribinių būsenų skyriaus vedėju Aleksandru Alekseičiku-Kirinovu. Pokalbiu dr. Rasa Navickaitė siekė atskleisti homoseksualių žmonių patirtis ir homofobijos apraiškas sovietmečiu. Išsamiau su pokalbio turiniu galima susipažinti paspaudus šią nuorodą [Noriu, kad jūs mano tušinuką paimtumėte vienu pirštu | Šiaurės Atėnai \(satenai.lt\)](#) Interviu metu psichiatras Aleksandras Alekseičikas-Kirinovas patologizavo homoseksualumą, skelbėsi „gydęs“ šimtus homoseksualių asmenų ir teigė vis dar galintis „gydyti homoseksualumą:

- homoseksualumą apibrėžė kaip nepakankamo išsivystymo formą „*Jūsų vyriškumas yra užgniaužtas, užspaustas, jis dar nepraėjo vystytis...*“;

- žeminančiai kalbėjo apie homoseksualių asmenų santykius ir jausmus: „*Jis (homoseksualus vyras) nei meilės vaikams nepatiria, nei žmonai dėkingumo nepatiria. Ir nepatiria, kaip vaikai dievina mane, kaip vaikai mane myli... Homoseksualus žmogus negali mylėti vaiku, neturi šansų jų pamilti*“;
- homoseksualumą traktavo kaip netinkamą seksualinę orientaciją, kurią reikia gydyti: „*Tu turbūt esi nepilnavertis, turint omeny, kad tu negalėsi turėti šeimos, negalėsi turėti vaikų.*“ „*Aš taip pat į juos žiūrėjau ir iki šiol žiūriu kaip į žmones, kurie turi problemų, nuo kurių jie kenčia, ir kuriems reikia padėti.*“ „*Aš jaučiausi šioje srityje pakankamai kompetentingas. Toje enciklopedijoje buvo žiūrima į visus šiuos nukrypimus nuo normos kaip į liguistą dalyką, taigi aš nuo to laiko taip ir linkęs žiūrėti*“;
- dalinosi raginimu keisti homoseksualią orientaciją: „*Ir jeigu tavo polinkis yra nukreiptas ne ten, kur reikia, – reikia pasidomėti, ką galima dėl to padaryti*“;
- dalinosi homoseksualius žmones žeminančiais „gydymo“ įtaigos būdu pavyzdžiais sovietmečiu ir vėliau: „*tai aš ir sakydavau „jūs esate nedasivystę*“;
- demonstravo tariamą įtaigos potencialą, žemindamas ir įžeidindamas interviu autorę seksualinės orientacijos pagrindu: „*Žinote, aš ir jums galiu pasakyti... galiu parodyti, kaip atrodė gydymas. Parodysiu jums. Va tuoj, parodysiu jums, kad jūs esate nepilnavertė ir homoseksualistė*“. „*Kad būtumėte pilnavertė moteris, jūs turite turėti ir šukuoseną tokią... (Rodo) Ir šypseną tokią... (Rodo) Ir krūtinę tokią... (Rodo)*“.

Lietuvos psichologų sąjunga primena, kad:

- **homoseksualumas nėra patologija, „nukrypimas nuo normos“ ar nepakankamas „seksualinis išsivystymas“.** Homoseksualumas, biseksualumas kaip ir heteroseksualumas yra normalios seksualinės orientacijos variacijos, apibrėžiamos romantiniu, emociniu ir/ar seksualiniu potraukiu. Nėra jokių mokslinių įrodymų, leidžiančių teigti, jog seksualinių mažumų tapatybės yra sukeltos psichopatologijos. Primename, kad homoseksualumo diagnozė pašalinta iš DSM ligų klasifikacijos 1973 m. Pasaulinė sveikatos organizacija homoseksualumą išbraukė iš Tarptautinės ligų klasifikacijos 1990 m.;
- homoseksualūs, biseksualūs asmenys ir platesnė LGBTQ+ bendruomenė dėl struktūrinės nelygybės ir diskriminacijos (pvz., santykių įteisavimo galimybių nebuvimo), susidūrimo su homofobija, patyčiomis, mikroagresija ar smurtu patiria chronišką mažumos stresą.

Chroniškas mažumos stresas veikia LGBTQ+ asmenų psichikos ir fizinę sveikatą. LGBTQ+ asmenų psichikos sveikatos problemos yra sukeltos ne seksualinės orientacijos ar lyties tapatybės, o susidūrimo su diskriminacija bei išankstinėmis nuostatomis įvairiuose lygmenyse;

- **homoseksualumo „gydymas“, kitaip dar vadinamas konversine „terapija“ ar seksualinės orientacijos keitimo praktikomis, yra laikomas ne tik neefektyviu, bet ir žalingu.** Tyrimai rodo, kad asmenys, turėję tokios „terapijos“ patirties, pasižymi aukštesniais suicidiškumo, depresijos ir kitų psichikos sveikatos problemų rodikliais, patiria ilgalaikius padarinius seksualumo, santykių, savivertės, tapatumo srityse. Nemažoje dalyje Europos šalių, tokių kaip Belgija, Vokietija, Prancūzija, Kipras, Graikija, Islandija, Ispanija, Norvegija ir Portugalija, galioja įstatymai, draudžiantys seksualinės orientacijos keitimo praktikas. Amerikos psichologų sąjunga, Amerikos psichiatrų asociacija bei Pasaulio sveikatos organizacija yra paskelbusios pranešimus, kuriais pasmerkė šių pseudomokslinių, žalingų ir žmogaus orumą žeminančių praktikų taikymą.

Reaguodami į psichiatro Aleksandro Alekseičiko-Kirinovo išsakytą homoseksualumą patologizuojančią ir homoseksualius asmenis žeminančią poziciją, kviečiame/raginame:

- LR Seimo Sveikatos reikalų komitetą, LR Seimo Žmogaus teisių komitetą ir LR Seimo Savijūdybių ir smurto prevencijos komisiją inicijuoti teisės aktų peržiūrą ir tobulinimą, siekiant uždrausti bet kokias seksualinės orientacijos keitimo praktikas Lietuvoje;
- Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministeriją atkreipti dėmesį į tai, kad Vilniaus psichikos sveikatos centre kurį laiką galimai buvo ir/arba yra taikomos homoseksualius asmenis žalojančios praktikos ir/ar vyrauja homoseksualius asmenis patologizuojančios nuostatos ir imtis priemonių, kad šioje ir kitose psichikos sveikatos paslaugas teikiančiose įstaigose būtų užtikrintas kokybiškų, šiuolaikiniu mokslu grįstų psichikos sveikatos paslaugų teikimas. Taip pat inicijuoti teisės aktų pakeitimus, siekiant uždrausti bet kokias seksualinės orientacijos keitimo praktikas Lietuvoje;
- Vilniaus psichikos sveikatos centro vadovybę ir centro steigėją Vilniaus miesto savivaldybę imtis priemonių, kurios apsaugotų įstaigos pacientus nuo diskriminuojančio, homoseksualią bei kitas orientacijas patologizuojančio požiūrio bei užtikrintų mokslo žiniomis ir žmogaus teisėmis grįstas paslaugas įvairių orientacijų ir lyties tapatybių pacientams;
- Lietuvos psichiatrų asociaciją svarstyti kolegos išsakytos homoseksualumą patologizuojančios pozicijos atitikimą sąjungos oficialiai pozicijai bei imtis priemonių, kurios užtikrintų šiuolaikiniu mokslu grįstą kolegų pasirengimą/kompetencijas seksualinės orientacijos ir lyties tapatybės srityje.

Lietuvos psichologų sąjunga kviečia kolegas ne tik reaguoti į šio konkretaus specialisto pasisakymą, bet ir svarstyti galimybę atsiprašyti LGBTQ+ bendruomenės dėl istorinio neteisingumo ir žalos, patirtos patologizuojant ir stigmatizuojant homoseksualumą sveikatos sistemoje. Lietuvos psichologų sąjunga kviečia aktyviai bendradarbiauti, kuriant saugesnę visuomenę visiems piliečiams.

LPS Valdyba